

ксу України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою усунення корупційних ризиків при її застосуванні”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-19>

5. Закон України 772-VIII від 10.11.2015 “Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19>

6. Сплеск прибутків: в АРМА розповіли, скільки приносить арештоване майно. Українська правда (2020). URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/02/5/7205807/>

7. НАБУ буде розслідувати злочинну схему рейдерського захоплення "Росток-Холдинг". Ukranews (2019). URL: <https://ukranews.com/ua/news/607579-nabu-bude-rozsliduvaty-zlochynnu-skhemu-reiderskogo-zakhoplennya-rostok-kholdyng>

8. ВРП пом'якшила покарання судді, який передав АРМА майно экс-директора ЛБТЗ. Слово і діло (2019). URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/01/10/novyna/pravo/vrp-pomyakshyla-pokarannya-suddi-yakuj-peredav-arma-majno-eks-dyrektora-lbtz>

9. Directive 2014/42/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the freezing and confiscation of instrumentalities and proceeds of crime in the European Union.

10. Закон України 263-IX від 31.10.2019 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-20>

11. M. Collins, C. King. "The disruption of crime in Scotland through non-conviction based asset forfeiture". Journal of Money Laundering Control (4/2013): 379-388.

Скок Олександра Сергіївна

доцент кафедри,

кандидат юридичних наук

Шило Ірина Вікторівна

викладач кафедри

кримінально-правових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПОКАРАНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗА КОРУПЦІЙНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Відповідно до абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. корупційним правопорушенням є діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 зазначеного Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [1].

Примітка до ст. 45 КК України визначає перелік корупційних кримінальних правопорушень, якими є суспільно небезпечні діяння, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення,

передбачені статтями 210, 354, 364, 364¹, 365², 368, 368³-369, 369², 369³ КК України [2].

Пленум Верховного Суду у п. 1 постанови «Про практику призначення судами кримінального покарання» від 24 жовтня 2003 року № 7 звертає увагу судів на те, що вони при призначенні покарання в кожному випадку і щодо кожного підсудного, який визнається винним у вчиненні злочину, мають суворо дотримуватись вимог ст. 65 КК стосовно загальних засад призначення покарання, оскільки саме через останні реалізуються принципи законності, справедливості, обґрунтованості та індивідуалізації покарання [3].

Враховуючи положення ч. 1 ст. 65 КК України до загальних засад призначення покарання можна віднести наступні: призначення покарання у межах, установлених у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК України, що передбачає відповідальність за вчинене кримінальне правопорушення, за винятком випадків, передбачених ч. 2 ст. 53 КК України; призначення покарання відповідно до положень Загальної частини КК України; призначення покарання, враховуючи ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Серед корупційних кримінальних правопорушень кримінальними проступками є діяння, передбачені ч. 1 ст. 357, ч. 3 ст. 357; нетяжкими злочинами – ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 191, ч. 1 ст. 312, ч. 1 ст. 313, ч. 1 ст. 320, ч. 2 ст. 320, ч. 2 ст. 357, ч. 1 ст. 210, ч. 1 ст. 354, ч. 2 ст. 354, ч. 3 ст. 354, ч. 4 ст. 354, ч. 1 ст. 364, ч. 1 ст. 364¹, ч. 1 ст. 365², ч. 2 ст. 365², ч. 1 ст. 368, ч. 1 ст. 368³, ч. 2 ст. 368³, ч. 3 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴, ч. 2 ст. 368⁴, ч. 3 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369, ч. 1 ст. 369², ч. 2 ст. 369², ч. 1 ст. 369³, ч. 2 ст. 369³, ч. 3 ст. 369³; тяжкими злочинами – ч. 3 ст. 191, ч. 4 ст. 191, ч. 1 ст. 262, ч. 2 ст. 262, ч. 1 ст. 308, ч. 2 ст. 308, ч. 2 ст. 312, ч. 2 ст. 313, ч. 1 ст. 410, ч. 2 ст. 410, ч. 2 ст. 210, ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 364¹, ч. 3 ст. 365², ч. 2 ст. 368, ч. 3 ст. 368, ч. 4 ст. 368³, ч. 4 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 368⁵, ч. 3 ст. 369, ч. 4 ст. 369, ч. 3 ст. 369²; особливо тяжкими злочинами – ч. 5 ст. 191, ч. 3 ст. 262, ч. 3 ст. 308, ч. 3 ст. 312, ч. 3 ст. 313, ч. 3 ст. 410, ч. 4 ст. 410, ч. 4 ст. 368.

Аналіз покарань, передбачених в санкціях статей Особливої частини КК України за корупційні кримінальні правопорушення, можна поділити на три групи.

Так, до першої належать покарання, не пов'язані з позбавленням волі (ч. 1 ст. 313, ч. 1 ст. 357, ч. 3 ст. 357, ч. 1 ст. 210, ч. 1 ст. 364¹); до другої – альтернативні покарання, або позбавлення волі, або інше, більш м'яке покарання (ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 191, ч. 3 ст. 191, ч. 1 ст. 312, ч. 1 ст. 320, ч. 2 ст. 320, ч. 2 ст. 357, ч. 2 ст. 210, ч. 1 ст. 354, ч. 2 ст. 354, ч. 3 ст. 354, ч. 4 ст. 354, ч. 1 ст. 364, ч. 2 ст. 364¹, ч. 1 ст. 365², ч. 2 ст. 365², ч. 1 ст. 368, ч. 1 ст. 368³, ч. 2 ст. 368³, ч. 3 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴, ч. 2 ст. 368⁴, ч. 3 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369, ч. 1 ст. 369², ч. 2 ст. 369², ч. 1 ст. 369³, ч. 2 ст. 369³); до третьої – покарання у виді позбавлення волі (ч. 4 ст. 191, ч. 5 ст. 191, ч. 1 ст. 262, ч. 2

ст. 262, ч. 3 ст. 262, ч. 1 ст. 308, ч. 2 ст. 308, ч. 3 ст. 308, ч. 2 ст. 312, ч. 3 ст. 312, ч. 2 ст. 313, ч. 3 ст. 313, ч. 1 ст. 410, ч. 2 ст. 410, ч. 3 ст. 410, ч. 4 ст. 410, ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 365², ч. 3 ст. 365², ч. 2 ст. 368, ч. 3 ст. 368, ч. 4 ст. 368, ч. 4 ст. 368³, ч. 4 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 368⁵, ч. 2 ст. 369, ч. 3 ст. 369, ч. 4 ст. 369, ч. 3 ст. 369²).

В першій групі серед покарань, не пов'язаних з позбавленням волі є наступні: штраф, виправні роботи, арешт, обмеження волі. При цьому розміри *штрафу* встановлено від однієї тисячі до чотирьох тисяч н.м.д.г. (ч. 1 ст. 210, ч. 1 ст. 313, ч. 1 ст. 364¹), до п'ятдесяти н.м.д.г. (ч. 1 ст. 357, ч. 3 ст. 357); *арешт* на строк до трьох місяців (ч. 1 ст. 364¹, ч. 3 ст. 357), від трьох до шести місяців (ч. 1 ст. 313); *виправні роботи* на строк до двох років (ч. 1 ст. 210); *обмеження волі* на строк до трьох років (ч. 1 ст. 210, ч. 1 ст. 313, ч. 1 ст. 357, ч. 3 ст. 357), на строк до двох років (ч. 1 ст. 364¹).

Санкції другої групи корупційних кримінальних правопорушень поряд із позбавленням волі містять наступні, більш м'які покарання, як-от : *штраф* до сімдесяти н.м.д.г. (ч. 1 ст. 312, ч. 1 ст. 320, ч. 2 ст. 357), від сімдесяти до ста двадцяти н.м.д.г. (ч. 2 ст. 320), від ста до двохсот п'ятдесяти н.м.д.г. (ч. 1 ст. 354), від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот н.м.д.г. (ч. 2 ст. 354, ч. 3 ст. 354), від п'ятисот до семисот п'ятдесяти н.м.д.г. (ч. 4 ст. 354), від однієї тисячі до чотирьох тисяч н.м.д.г. (ч. 2 ст. 364¹, ч. 1 ст. 368, ч. 1 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369, ч. 1 ст. 369²), від двох тисяч до чотирьох тисяч н.м.д.г. (ч. 1 ст. 365², ч. 3 ст. 368³, ч. 3 ст. 368⁴), від двох тисяч до п'яти тисяч н.м.д.г. (ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 368³, ч. 2 ст. 368⁴, ч. 2 ст. 369²), від двохсот до однієї тисячі н.м.д.г. (ч. 1 ст. 369³); *виправні роботи* на строк до двох років (ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 354, ч. 3 ст. 368³), на строк до одного року (ч. 1 ст. 354), на строк від одного до двох років (ч. 3 ст. 368⁴); *обмеження волі* на строк до чотирьох років (ч. 1 ст. 191, ч. 1 ст. 320, ч. 2 ст. 368³, ч. 2 ст. 368⁴), на строк до п'яти років (ч. 2 ст. 191, ч. 2 ст. 365²), на строк від трьох до п'яти років (ч. 3 ст. 191), на строк до трьох років (ч. 1 ст. 312, ч. 2 ст. 357, ч. 2 ст. 354, ч. 4 ст. 354, ч. 1 ст. 364, ч. 1 ст. 365², ч. 3 ст. 368³), на строк від двох до п'яти років (ч. 2 ст. 210, ч. 3 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369², ч. 2 ст. 369³), на строк до двох років (ч. 1 ст. 354, ч. 3 ст. 354, ч. 2 ст. 364¹, ч. 1 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴), на строк від двох до чотирьох років (ч. 1 ст. 369), на строк від одного до трьох років (ч. 1 ст. 369³); *громадські роботи* на строк до ста годин (ч. 1 ст. 354), на строк від ста до двохсот годин (ч. 2 ст. 354, ч. 3 ст. 354, ч. 1 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴), на строк від ста шістдесяти до двохсот сорока годин (ч. 4 ст. 354); *арешт* на строк до шести місяців (ч. 1 ст. 312, ч. 1 ст. 320, ч. 1 ст. 364, ч. 3 ст. 368³, ч. 3 ст. 368⁴), на строк від трьох до шести місяців (ч. 2 ст. 320, ч. 1 ст. 368,), на строк до трьох місяців (ч. 2 ст. 364¹), *позбавлення волі* на строк до чотирьох років (ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 368³, ч. 2 ст. 368⁴), на строк до п'яти років (ч. 2 ст. 191), на строк від трьох до восьми років (ч. 3 ст. 191), на строк до трьох років (ч. 1 ст. 312, ч. 1 ст. 320, ч. 2 ст. 357, ч. 2 ст. 354, ч. 4 ст. 354, ч. 1 ст. 364, ч. 1 ст. 365², ч. 3 ст. 368³, ч. 1 ст. 369³), на строк від трьох до п'яти років (ч. 2

ст. 320, ч. 2 ст. 365²), на строк від двох до шести років (ч. 2 ст. 210), на строк до двох років (ч. 1 ст. 354, ч. 3 ст. 354, ч. 1 ст. 368³, ч. 1 ст. 368⁴), на строк від двох до чотирьох років (ч. 1 ст. 368, ч. 1 ст. 369), на строк від двох до п'яти років (ч. 3 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 369², ч. 2 ст. 369², ч. 2 ст. 369³)

Виключно покарання у виді позбавлення волі притаманне третій групі досліджуваних кримінальних правопорушень, за які даний вид покарання передбачено наступних строків : від п'яти до восьми років (ч. 3 ст. 365², ч. 4 ст. 191), від семи до дванадцяти років (ч. 3 ст. 308, ч. 5 ст. 191), від трьох до семи років (ч. 4 ст. 368³, ч. 2 ст. 312, ч. 1 ст. 262), від п'яти до десяти років (ч. 2 ст. 308, ч. 2 ст. 262), від десяти до п'ятнадцяти років (ч. 3 ст. 262), від трьох до шести років (ч. 2 ст. 369, ч. 2 ст. 368, ч. 2 ст. 364, ч. 1 ст. 308), від п'яти до дванадцяти років (ч. 3 ст. 410, ч. 3 ст. 313, ч. 3 ст. 312), від двох до шести років (ч. 2 ст. 313), від трьох до восьми років (ч. 3 ст. 369², ч. 1 ст. 410), від п'яти до десяти років (ч. 4 ст. 369, ч. 1 ст. 368⁵, ч. 3 ст. 368, ч. 2 ст. 410), від десяти до п'ятнадцяти років (ч. 4 ст. 410), від восьми до дванадцяти років (ч. 4 ст. 368), від чотирьох до восьми років (ч. 3 ст. 369, ч. 4 ст. 368⁴).

Слід звернути увагу на те, що деякі санкції статей, які передбачають покарання за корупційні кримінальні правопорушення поряд із основним покаранням також закріплюють додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю (ч. 1 ст. 191, ч. 2 ст. 191, ч. 3 ст. 191, ч. 4 ст. 191, ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 308, ч. 2 ст. 312, ч. 3 ст. 312, ч. 1 ст. 320, ч. 2 ст. 320, ч. 1 ст. 210, ч. 2 ст. 210, ч. 1 ст. 364, ч. 2 ст. 364, ч. 1 ст. 364¹, ч. 2 ст. 364¹, ч. 1 ст. 365², ч. 2 ст. 365², ч. 3 ст. 365², ч. 1 ст. 368, ч. 2 ст. 368, ч. 3 ст. 368, ч. 4 ст. 368, ч. 3 ст. 368³, ч. 4 ст. 368³, ч. 3 ст. 368⁴, ч. 4 ст. 368⁴, ч. 1 ст. 368⁵), штраф (ч. 1 ст. 364, ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 369) та конфіскацію майна (ч. 5 ст. 191, ч. 3 ст. 262, ч. 3 ст. 312, ч. 3 ст. 313, ч. 3 ст. 365², ч. 3 ст. 368, ч. 4 ст. 368, ч. 4 ст. 368³, ч. 3 ст. 368⁴, ч. 2 ст. 369, ч. 3 ст. 369, ч. 4 ст. 369, ч. 3 ст. 369²).

Отже, проведений кримінально-правовий аналіз покарань, передбачених за корупційні кримінальні правопорушення показав, що їх можна поділити на три групи : покарання, не пов'язані з позбавленням волі; альтернативні покарання, або позбавлення волі, або інше, більш м'яке покарання; покарання у виді позбавлення волі. За вчинення корупційного кримінального правопорушення можуть бути застосовані такі основні покарання, як : штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт, обмеження волі, позбавлення волі.

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 10.11.2020).

2. Кримінальний кодекс України : Закону України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (дата звернення 10.11.2020).

3. Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова ПВС від 24.10.2003 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v0007700-03> (дата звернення 11.11.2020).